

Husitská literatura

- doba cca 100 let - od období, kdy se naše země připravovala na husitství až do doby vlády Jiřího z Poděbrad
- nechtěli odstranění víry v Boha ani vyvolat války, chtěli vyjádřit svoji nespokojenost, nejčastější – kritika odpustků (svatokupectví)
- umělci již nepůsobili anonymně

Stručný přehled

předchůdci Jana Husa

Jan Hus

husitské kroniky

Ktož jsú boží bojovníci

Petr Chelčický a vliv na Jednotu bratrskou

1) Předchůdci:

Jan Milíč z Kroměříže (mezi 1320/25 - 1374)

- rychle postupuje v kariéře (působí v královské kanceláři, jako notář, doprovází Karla IV. do Německa, stává se kanovníkem).
- Pod vlivem Waldhausera se stává asketou, vzdává se všech funkcí, začíná kázat česky
- v roce 1372 zakládá na místě veřejného domu kazatelskou školu a útočiště kajících se prostitutek, pomáhá cca 200 prostitutkám k založení nového života
- později je opět označen za kacíře, jde se hájit k papeži, ale umírá
- jako kazatel byl velmi populární, obracel se především na chudinu. Jeho kázání byl jakýsi soubor poučení o světě

Tomáš Štítný ze Štítného (asi 1333 – 1401 až 1409)

- nižší šlechtic, spisovatel, církevní reformátor, překladatel a kazatel
- psal o náboženských otázkách – česky, ve svých kázáních a dílech se obrací především na nižší šlechtu, která by měla působit na lidi
- překládal z latiny

Dílo (např.):

Knižky šestery o obecných věcech křesťanských, sborník traktátů o věcech potřebných ke křesťanské praxi i k potřebám denního života

Olomoucké povídky, středověká zábavná próza (cyklus 35 povídek),

Řeči besední, forma rozhovoru otce a dětí o základních křesťanských pravdách,

Řeči sváteční a nedělní, výklad evangelií rozepsaný na jednotlivé neděle a svátky v roce

Konrád Waldhauser (asi 1326 - 1369)

- kazatel, spisovatel a církevní reformátor
- jeho kázání byla velmi populární (chodili na ně i Židé), kázal proti lakotě a pýše Pražanů, brzy začal kázat i proti *svatokupectví*, čímž proti sobě popudil některé církevní představitele a mnichy

Dílo:

Postilla - latinsky, velmi rozšířená po celé střední Evropě

Matěj z Janova (1350 až 1355 – 1393)

- český katolický kněz a kazatel, církevní reformátor a spisovatel, byl žákem Jana Milíče z Kroměříže, neprosazoval však ideál života v chudobě, byl vzdělaný
- kázal latinsky – pro učence
- ohlas jeho kázání byl však tak veliký, že byl církví donucen zanechat kazatelské činnosti a některé své názory odvolat

- argumenty pro své učení hledal především v Bibli - to mělo velký význam pro pozdější husitské hnutí, které opíralo své požadavky rovněž o autoritu Bible a snažilo se proto Bibli zpřístupnit i prostému lidu.
- své myšlenky shrnul v latinském spise *Pravidla Starého a Nového zákona*

2) **Jan Hus** (asi 1370 – 1415)

- náboženský i společenský reformátor, náboženský myslitel, kněz, profesor UK (od r. 1398, později byl i rektorem)
- inspirován J. Wycliffem, navazoval na Štítného, téměř o sto let předběhl Luthera a Kalvína
- od r. 1402 káže v Betlémské kapli
- kázal prostou, srozumitelnou češtinou bez složitých zastaralých tvarů
- kritizoval korupci v církevních řadách, zneužívání moci, mravní úpadek, v němž se ocitla katolická církev, obohacování, prodávání odpustků...
- měl obrovskou podporu lidu
- označen za kacíře, jel se hájit, Zikmund mu zaručil bezpečnost, ale po příjezdu uvězněn a bez možnosti obhajoby upálen, popel hozen do řeky, aby nemohl být uctíván

dílo:

O církvi (lat)

česky: Knížky o svatokupectví

Postila (soubor kázání)

Výklad Viery, Desatera a Páteře

O českém pravopise (zrušil spřežky a zavedl diakritická znaménka)

Listy z Kostnice

- ve vězení Hus složil několik spisů, *O pokání, O milování Boha, O třech nepřátelích člověka, O smrtelném hříchu, O přikázání Páně a modlitbě, O manželství a O svátosti oltářní*

3) **Jistebnický kancionál**

- sbírka duchovních písní v latině i češtině
- chorály (**Ktož jsú boží bojovníci**, Povstaň, povstaň veliké město pražské) i koledy

4) **kroniky**

- Husitská kronika Vavřince z Březové
- Kronika velmi pěkná o Janu Žižkovi...

Vavřinec z Březové (asi 1370 – asi 1437)

- spisovatel doby husitské (historik husitského hnutí), psal česky a latinsky
- z jeho spisů vyplývá, že pracoval pro krále Václava IV.

Píseň o vítězství u Domažlic – o bitvě u Domažlic

Husitská kronika - latinsky napsaná kronika o husitství, líčí události z let 1414 - 1422

5) **Následovníci**

Petr Chelčický (jméno zřejmě jen pseudonym; asi 1390 – asi 1460)

- spisovatel, překladatel a radikální český náboženský a sociální myslitel
- neměl univerzitní vzdělání, měl základní znalosti latiny, byl velice sečtělý, rozsahem a hloubkou svých znalostí vysoce převyšoval naprostou většinu svých současníků.
- jeho myšlenky později přijala Jednota bratrská, baptisté i jiní

Dílo (např.): (psal především traktáty = náboženské pojednání)

O boji duchovním – neuznává násilí, odmítá všechny války

Postilla – sbírka kázání, odmítá jiný než duchovní boj proti představitelům zla